

HELA VÄRLDEN BRINNEN!

En utställning om mod och rädsla med
avstamp i Astrid Lindgrens krigsdagböcker.

ASTRID LINDGREN S NÄS

STUDIEMATERIAL FÖR MELLANSTADIET

Skapat av Åsa Loven, BARNinitiativet

En utställning om mod och rädsla med
avstamp i Astrid Lindgrens krigsdagböcker.

Lektionsprogram Märk världen, mellanstadiet

Astrid Lindgrens krigsdagböcker är en personlig skildring av hur dramatiska världshändelser påverkar oss alla. Hennes anteckningar berättar om vardagen i Stockholm, om det som händer i världen och om Sveriges agerande under kriget. Hela världen brinner! är namnet på ett interaktivt utställningsprojekt som producerats av Stiftelsen för bevarandet av Astrid Lindgrens gärning. Syftet med projektet är att belysa, diskutera och påverka viktiga och brännande aktuella samhällsfrågor i vår tid, genom att spegla dem mot den välkända författaren och hennes krigsdagböcker.

Eleverna bjuds här in till ett medskapande i detta projekt. Genom lektionsprogrammet ”Märk världen” får eleverna reflektera kring frågor som rasism, främlingsfientlighet och konflikter. Eleverna kommer att få reflektera kring fredliga sätt att protestera mot krig och hur en enskild person kan göra skillnad och med utgång från Astrid Lindgrens krigsdagböcker.

Programmet är utformat för att genomföras vid ett lektionstillfälle men självklart kan du lägga upp det på annat sätt och genomföra det vid flera tillfällen. Allt material för att genomföra programmet följer med här. För klasser som önskar finns även en extraövning att tillgå. Vår förhoppning är att detta material ska vara ett stöd i undervisningen och ge eleverna nya tankar kring dessa frågor som är så aktuella i dag.

Lycka till!

En utställning om mod och rädsla med avstamp i Astrid Lindgrens krigsdagböcker.

Innehåll

I ”Märk världen” gör eleverna en diskussionsövning om krig och hur vi kan protestera mot krig. Övningen avslutas med att eleverna själva får formulera ett budskap mot krig genom att skapa en egen protestflagga.

Koppling till läroplanen

”Märk världen” har en koppling till flera ämnen. Metoden är ämnesövergripande och utformad utifrån läroplanens centrala innehåll för årskurs 4-6 med ämneskoppling till historia och svenska. Nedan beskrivs det centrala innehållet inom respektive ämne.

Historia

- Vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Svenska

- Att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser.
- Några skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsboksförfattare och deras verk.
- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och insändare. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.

En utställning om mod och rädsla med avstamp i Astrid Lindgrens krigsdagböcker.

Pedagoghandledning och lektionsupplägg

Tidsåtgång: 1 lektion

Material: A4-papper, färgpennor, sudd + ev blompinnar.

Introduktion och reflekterande samtal (ca 15 min)

Inled lektionen med att be eleverna berätta vilka böcker som de känner till av Astrid Lindgren, anteckna svaren på tavlan. Förklara att Astrid Lindgren även skrev dagbok och diskutera dagboksskrivande utifrån elevernas egna erfarenheter. Förslag på discussionsfrågor:

- Är det någon som brukar skriva dagbok?
- Vad skriver man i en dagbok? Vilka ämnen?
- Varför tror ni att man skriver dagbok?

Förklara att Astrid Lindgren skrev dagbok under andra världskriget. Berätta om innehållet i dagböckerna, att författaren skrev mycket om hur orolig hon var för det som skedde i kriget. Det var inte krig i Sverige men att Astrid Lindgren var orolig för människor i andra länder. Det var krig i Tyskland, Polen, Ryssland, Finland...

Läs upp stycket från Astrid Lindgrens dagbok från 29 november.

29 november 1943

Nu är vi inne i advent, och man börjar så smått glädja sig åt julen. Man juttar ihop sig vid brasan och tycker det är underbart att ha ett hem att vara i, åtminstone gör jag det. Men jag undrar just hur berlinarna känner sig inför den annalkande julen. Den här veckan har den totala bombningen av Berlin börjat. Kvarter efter kvarter läggs öde. Det är för ruskigt att tänka på det. Jag tycker inte om att engelsmännen ska behöva göra så för att vinna kriget.

En utställning om mod och rädsla med
avstamp i Astrid Lindgrens krigsdagböcker.

Eleverna skapar en egen protestflagga (ca 25 min)

Berätta att det finns olika sätt att protestera mot krig. Att skriva dagbok kan vara ett sätt. Ett annat kan vara att hålla tal och gå i protesttåg. Berätta att Astrid Lindgren höll ett tal som heter "Aldrig våld!". Läs upp ett stycke ur talet för eleverna.

"Vi vill alla ha fred. Finns det då ingen möjlighet att vi kan förändra oss, innan det är för sent? Att vi kan lära oss ta avstånd från våld? Försöka bli en ny sorts människor, helt enkelt. Men hur skulle det gå till, och var skall vi i så fall börja? Jag tror att vi måste börja från grunden. Med barnen. Ni har gett en barnboksförfattare ert fredspris, och då kan ni inte vänta er några stora politiska utblickar och förslag till internationella problemlösningar. Jag vill tala om barnen. Min oro för dem och mina förhoppningar för dem. De som är barn nu skall ju en gång ta över hanterandet av vår värld, om de finns något kvar av dem. De skall bestämma över krig och fred och hurdant samhälle de vill ha, om de vill ha ett där våldet bara fortsätter att öka eller om de vill ha ett där människor lever i fred och gemenskap med varandra".

Förslag på diskussionsfrågor

- Vad är Astrid Lindgren tycker är fel i världen?
- Vad är det Astrid Lindgren vill förändra?
- Vem tror ni hon vill påverka med sitt tal? Vem är det som ska lyssna?
- Vad tror ni att Astrid Lindgren menar med att vi måste börja med barnen?
- Vad ska barnen säga så att de vuxna lyssnar?

Berätta om vad ett protesttåg är och visa eleverna bilden på protestflaggan (bilaga 1). Dela ut flaggpapper (bilaga 2), färgpennor, sudd och sax till eleverna. Låt varje elev formulera sitt budskap som säger nej till kriget, helst med bara 3-4 ord!

En utställning om mod och rädsla med avstamp i Astrid Lindgrens krigsdagböcker.

Extra övning – Eleverna skapar ett kartmärke

Det finns möjlighet att arbeta vidare med ”Märk Världen” genom den här bonusövningen. Här reflekterar eleverna vidare kring olika platser i världen där det har varit/är krig. Det finns faktorer som kan påverka övningen. Traumatiska upplevelser av krig hos elever i klassen kan till exempel utesluta bonusövningen som pedagogisk metod.

Instruktioner

Dela ut kartmärket och låt eleverna reflektera och skriva ned sina svar med hjälp av stödfrågorna. Förslag på diskussionsfrågor som kan ställas innan de påbörjar skrivövningen:

- Känner du någon som har levt i ett land där det varit krig?
- Hur påverkade kriget personen? Vad hände?

Låt varje elev fästa sitt kartmärke på tavlan eller på världskartan på den aktuella platsen som de skrivit om. Förslag på diskussionsfrågor som kan ställas när alla kartmärken är uppsatta:

- I vilka delar av världen pågår krig?
- Finns det fler kartmärken i en viss del av världen?

Bilagor

Bilaga 1 – Fotografi på protestflagga

Bilaga 2 – Flaggpapper

Bilaga 3 – Kartmärke

För mer information om projektet *Hela världen brinner*, kontakta anneli.karlsson@vimmerby.se

HELA VÄRLDEN BRINNF!

4.18
Krigsloggbok 4, 1941.

4.28
Krigsloggbok 4, 1941.